

การจัดการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อ
สนับสนุน
สังคมการเรียนรู้

พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สังคมการเรียนรู้

- สังคมที่การสร้าง การแบ่งปัน และ การใช้ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญ
สำหรับความเจริญก้าวหน้า
- มีระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge-based economy) ที่
ใช้ความรู้ และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา และ การ
ผลิต มากกว่าเงินทุน และ แรงงาน

สินทรัพย์ขององค์การเรียนรู้

- คน : ผู้ที่เป็นเจ้าของความรู้โดยนัย (tacit knowledge)
- สารนิเทศ : ความรู้ที่ได้รับการบันทึกไว้ (explicit knowledge) สามารถจัดเก็บ คั่นคืน ถ่ายโอน และเข้าถึง
ได้

Explicit knowledge is formal and systematic and can be easily communicated and shared, i.e., in a book or a database in the library, a product specifications, or a scientific formula or a computer program.

Tacit knowledge is highly personal, is unrecorded and unarticulated and is hard to formalize and therefore difficult, if not sometimes impossible, to communicate.

การจัดการความรู้

- กระบวนการในเปลี่ยน สารสนเทศ (information) และสินทรัพย์ทางปัญญา (intellectual assets) ไปสู่คุณค่าที่ยั่งยืนถาวร
- ต้องมีการบูรณาการระหว่าง
 - คน
 - กระบวนการ
 - เทคโนโลยี
- คน ไม่ใช่ เทคโนโลยี ที่ทำหน้าที่จัดการความรู้

- การเชื่อมโยง ระหว่าง

- คน กับ คน

- คน กับ สารนิเทศ

ห้องสมุด

- แหล่งสะสมความรู้
- ศูนย์รวมความรู้
- แหล่งของทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุด

มุ่งเน้น

- การรวบรวม
- การจัดระบบ
- การทำให้ความรู้ที่บันทึกไว้มีให้ใช้

**No segment of society
that has experienced a
greater impact of
Technology than
Libraries**

ความเปลี่ยนแปลง

- การเพิ่มปริมาณของความรู้ที่ได้บันทึกไว้
- พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ
- พัฒนาการของการสื่อสาร
- ความรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศ

การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในห้องสมุด/ศูนย์สารนิเทศ

ห้องสมุดสมัยใหม่

🏆 ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

🏆 ห้องสมุดเสมือน

🏆 ห้องสมุดดิจิทัล

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

- การจัดการทรัพยากรสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์
- ความสามารถในการเชื่อมโยงแหล่งกับผู้แสวงหาสารนิเทศโดยทางอิเล็กทรอนิกส์
- ความสามารถในการทำให้อุปกรณ์ห้องสมุดเข้าไปแทรกการติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อผู้แสวงหาสารนิเทศต้องการ
- ความสามารถในการจัดเก็บ จัดการ และนำเสนอสารนิเทศให้ผู้ใช้โดยช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

ห้องสมุดเสมือน(Virtual Library)

- ระดับที่1 ให้การเข้าถึงโดยทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่มีห้องสมุดจริง
- ระดับที่2 มีการเข้าถึงทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่นำส่งเอกสารจริง
- ระดับที่3 มีการเข้าถึงสารนิเทศซึ่งประกอบด้วยเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (electronic document) โดยทางอิเล็กทรอนิกส์

ความหมายของห้องสมุดดิจิทัล

- **Digital Library Federation.** (1999, April 21). *A working definition of digital library*. Retrieved Sept. 15, 1999 from the World Wide Web: <http://www.clir.org/diglib/dlldefinition.htm>

"Digital libraries are organizations that provide the resources, including the specialized staff, to select, structure, offer intellectual access to, interpret, distribute, preserve the integrity of, and ensure the persistence over time of collections of digital works so that they are readily and economically available for use by a defined community or set of communities".

Definition of Digital Library

A digital library is a **networked collection** of **digital objects** – text, still images, moving images, sound, data – with **arrangement**, **search features**, and **metadata** that allow for **discovery** and **presentation**, supporting **research** and **teaching**, and with attention paid to **architecture**, **persistence**, **longevity**, and **digital preservation**.

ความแตกต่างระหว่างห้องสมุดแบบเดิม กับ ห้องสมุดดิจิทัล

➤ ห้องสมุดแบบเดิม

- การเข้ามาใช้
- การเน้นเอกสาร (สื่อเดียว)
- การเน้นความคิด”เพื่อจะใช้”
(แหล่งเก็บ)
- การสนองความต้องการของผู้ใช้
- แหล่งและจุดหมายปลายทาง
- สิ่งช่วยอำนวยความสะดวกใน
การเปลี่ยนแปลง

➤ ห้องสมุดดิจิทัล

- การติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์
- การเน้นเนื้อหา (สื่อประสม)
- การเน้นความคิด “ทันที่”
(ตามความต้องการ)
- การทำให้ผู้ใช้พึงพอใจและดีใจ
- จุดเริ่มต้นของการค้นหา
- ตัวกระตุ้นการเปลี่ยนแปลง

ห้องสมุดแบบผสม (Hybrid Libraries)

หลักการพื้นฐาน

- การผสมผสานระหว่างการออกแบบหลักสูตรกับการจัดให้มีทรัพยากรการเรียนรู้
- การใช้ทรัพยากรสารสนเทศบนเครือข่าย
- บริการแบบนำสมัย
- แบบจำลองในการนำเสนอ
- มีศูนย์การเรียนรู้สมัยใหม่
- สิทธิของผู้ใช้
- การมีระบบบริหารที่เหมาะสม

ห้องสมุดในอนาคต

- ในอนาคต สารนิเทศจะมีการผลิต ถ่ายทอด และ บริโภคในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
- ทรัพยากรสารนิเทศจะได้รับการแปลงให้อยู่ใน รูปดิจิทัลและเผยแพร่บนเครือข่าย
- งานทางวิชาการจะได้รับการสื่อสาร ด้วยการเข้าถึง ร่วมกันโดยการแบ่งปัน ผู้ใช้จะสร้าง “ห้องสมุด ดิจิทัล” ของตนและร่วมกับผู้ร่วมงานด้วยห้องสมุด ดิจิทัลที่แบ่งปันกัน และสามารถเข้าถึงห้องสมุดดิจิทัล ของโลก

- ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดดิจิทัล มีทั้งทรัพยากรแบบเดิมที่อยู่ในรูปแบบเฉพาะ และทรัพยากรดิจิทัลที่อยู่นอกกรอบของห้องสมุด
- ห้องสมุดดิจิทัลไม่ใช่ทรัพยากรสารสนเทศที่แปลงให้เป็นดิจิทัล แต่เป็นกิจกรรม ที่รวมทรัพยากรสารสนเทศ บริการ และ คน เข้ามาสนับสนุนวงจรชีวิตของ ข้อมูล สารสนเทศ และ ความรู้

ห้องสมุดแบบใหม่

- ทรัพยากรสารสนเทศแบบใหม่
- วิธีการจัดหาทรัพยากรแบบใหม่
- วิธีการในการจัดเก็บ และสงวนรักษาแบบใหม่
- วิธีการในการจัดหมู่และทำรายการแบบใหม่
- วิธีการในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้แบบใหม่
- การพึ่งพาระบบ และ เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์

- ห้องสมุดดิจิทัลเกิดจากชุมชนผู้ใช้ มีการรวบรวมและจัดระบบโดยผู้ใช้ และเพื่อผู้ใช้
- ห้องสมุดดิจิทัลเป็นองค์ประกอบของชุมชนที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะมี ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ใช้ข้อมูล สารนิเทศ ทรัพยากรความรู้ ด้วยกัน
- ห้องสมุดดิจิทัลบนเครือข่าย เป็นแหล่งสารนิเทศที่สำคัญในการ สื่อสารทางวิชาการ (scholarly communications)
 - ช่องว่างระหว่าง information-rich และ information poor
 - ทักษะของผู้ใช้

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

➤ ความผสมผสานของ

- ห้องสมุดจากอดีต
- ห้องสมุดปัจจุบัน
- ห้องสมุดในอนาคต

"More than any other
traditional asset, the library is
the means by which ...
universities will transform
themselves into something
entirely new"

William Plater : The Labyrinth of
the Wide World

- ความรู้ในชุมชนมหาวิทยาลัย ปรากฏอยู่ในผลผลิต และ บริการ
- ในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ หน้าที่ของนักวิชาชีพสารนิเทศ
 - จัดให้มีผลผลิต และ บริการ
 - ให้ความรู้กับผู้ใช้ เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถเข้าถึง และ ใช้สารนิเทศ และ บริการ
 - ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องการแบ่งปัน และ ถ่ายโอนความรู้

บทบาทบรรณารักษ์/ผู้จัดการสารนิเทศ

- ผู้เจรจาต่อรอง
- ผู้อำนวยความสะดวก
- นักการศึกษา
- ตัวกลาง
- ผู้สนับสนุน

INFORMATION MANAGERS PROVIDE

- the right bit of **information**
- in the right **format**
- to the right **person**
- at the right **time**
- the right **cost**
- for the right **reason**

วิสัยทัศน์ของการให้บริการเน้น ฐานความรู้

การให้การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่มีใน
ห้องสมุดโดยทางอิเล็กทรอนิกส์ และรวมทั้ง
ทรัพยากรบนเว็บ และ ความรู้โดยนัย (tacit
knowledge)

อนาคต

■ ห้องสมุดคงต้องวางแผนในเรื่องการจัดการความรู้

■ จะแบ่งปันความรู้อะไร

■ กับใคร

■ อย่างไร

■ ที่สำคัญคือ จะแบ่งปัน หรือไม่

ขอบคุณค่ะ

